

the New World, Bruneti parla de l'acció missional franciscana al Brasil i de la solemnitat amb què allí se celebrava la festa de l'Esperit Sant, les quals coses, per a l'autor, són manifestacions de joaquimisme. Així mateix, segons ell, Colom «era joaquimita confesso, como bem o demostram seus escritos ou ... o material básico que ele fez reunir para servir de prova a seus pontos de vista, trechos, entre outros, tirados a João de Rupescissa ... condenado como heretico» (pàg. 86).

La tercera part del llibre duu per títol *O pecado de Galaaz*, i, segons l'autor, és la part més original de la seva obra. Es refereix a l'episodi del *Castel Brut*, caps. 108-121 de la *Demanda* portuguesa, que també es troben en la *Demanda* espanyola i en els fragments de la *Queste* Post-Vulgata del ms. fr. 112 de París. Galaad és temptat per la filla del senyor de Castel Brut, enemic seu, la qual entra al seu llit i el requereix d'amor. Galaad no consent en aquesta proposició, i la donzella, sentint-se rebutjada, pren l'espasa del cavaller per matar-se. L'heroi, esglaiat, per tal d'evitar el desastre i deturar la donzella, li diu que accedirà al seu prec, però aquestes paraules no la calmen i la donzella es mata. El comportament de Galaad planteja el següent problema moral: Galaad, el cavaller sense màcula, l'únic que amb la seva virginitat podia donar fi a l'alta aventura espiritual del Graal, ¿va pecar fent aquella concessió, motivada, com es veu, pel propòsit d'evitar un mal major? Segons Bruneti, «se examinar-mos a questão detidamente, verificaremos que, na verdade, independentemente da intenção do heroi ao concordar em satisfazer a donzela, a sua anuência implica em pecado, se não mortal, pelo menos venial», i en demostració d'aquesta opinió allega autoritats antigues i modernes, de sant Agustí, sant Tomàs, Donal R. Howard i altres. El problema és evidentment subtil, car el cavaller predestinat, «virgem, puro, asceta por excelência», es troba en situació de sollar la seva puresa. Admetent que la *Demanda* o la *Queste* del cicle Post-Vulgata ha estat un intent per fer més homogeni tot el cicle i ensems relacionar-lo amb manifestacions tardanes de la literatura arturiana, donant-li així una estructura formalment més sòlida i més harmònica, l'episodi de Castel Brut pot ésser considerat un intent d'humanització del personatge ideal, «horizontal, pré-fabricado», que era Galaad, en la qual cosa Bruneti veu una manifestació més de la humanització de la *Queste* o *Demanda* per l'esperit franciscà. En canvi si veiem en això un episodi, que disminueix el valor de símbol del protagonista de la *Queste*, aleshores ho hem de considerar com un senzill tòpic incorporat a la compilació, en perjudici del seu valor simbòlic i de la seva exemplaritat. Que aquest episodi, a fi de comptes, és un tòpic, ho demostren els episodis semblants que Bruneti analitza en el roman francès d'*Yder*, el *Carle of Carlile*, traduït d'un poema francès, le *Chevalier à l'Épée* i un episodi del *Lanzelet* alemany.

Ens hem fixat només en alguns aspectes del llibre de Bruneti, segurament els més discutibles. Discrepàncies a part, cal reconèixer que aquesta obra és una aportació interessant a la bibliografia literària medieval en llengua portuguesa.

Pere BOHIGAS

R. MENÉNDEZ PIDAL, *Estudios sobre el romancero*. Madrid, Espasa-Calpe, S. A., 1973. 518 pàgs. («Obras completas de R. Menéndez Pidal», XI).

A la presentació d'aquest nou volum de les obres completes de Menéndez Pidal, signada l'agost de 1970, Diego Catalán assenyala que hi han estat reunits els estudis sobre el Romancer d'un caire més general i teòric; els altres articles

de tema romancístic seran reeditats més endavant en un volum separat de la mateixa col·lecció. En total, hi són reeditats vuit treballs ben coneguts: *El Romancero español*, un autèntic llibre format per les conferències fetes a la Columbia University de Nova York el 1909, publicades el 1910 (pàgs. 7-84); *Poesía popular y Romancero*, recull de tres treballs apareguts a la *RFE* el 1914, el 1915 i el 1916 (pàgs. 85-216); *Sobre geografía folklórica: Ensayo de un método*, article de la *RFE* del 1920, reimprès el 1950 (pàgs. 217-323); *Poesía popular y poesía tradicional en la literatura española*, conferència llegida al All Souls College el 1922 (pàgs. 325-356); *Romances y baladas*, «Presidential Address» a la Modern Humanities Research Association del 1927 (pàgs. 357-378); *Poesía tradicional en el Romancero hispano-portugués*, comunicació a l'Acadèmia das Cièncias de Lisboa, del 1943 (pàgs. 379-401); *Cómo vivió y cómo vive el Romancero*, fullet publicat a València el 1945 (pàgs. 403-445), i, com a apèndix, *Romance de «Río verde, río verde»: Sus versiones varias*, article aparegut al volum II de la «Miscelánea en homenaje a Mons. Higinio Anglés», 1958-1961 (pàgs. 462-488).

Uns quants anys abans de la seva mort, Menéndez Pidal m'havia expressat el seu desig de corregir i completar, amb vista a aquesta edició, els seus treballs sobre el Romancer. No li fou possible, però, de fer-ho i els seus col·laboradors han preferit d'introduir només algunes correccions que l'autor havia anat anotant als seus exemplars particulars, molt escasses en conjunt. Per contra, hi han afegit dos índexs ben útils (de noms propis de persona i títols d'obres, i de romanços estudiats).

J. M. i M.

ARMANDO DURÁN: *Estructura y técnicas de la novela sentimental y caballeresca*. Madrid, Editorial Gredos, S. A., 1973. 180 pàgs. (BRH, II/184).

El títol d'aquesta obra és prou clar, i l'autor precisa encara més el seu abast en unes paraules de la introducció: es proposa de descobrir les unitats o elements constitutius d'un grup de novel·les, establir les regles que regulen llur organització i les tècniques que se'n deriven. Els gèneres estudiats són la novel·la anomenada sentimental i la cavalleresca. Les obres estudiades del primer gènere són el *Siervo libre de amor*, les novel·les de Diego de San Pedro, les de Juan de Flores i el *Proceso de cartas de amores* de Juan de Segura. Les obres del gènere cavalleresc que l'autor estudia amb especial interès són *Amadís de Gaula* i *Tirant lo Blanch*. Un darrer capítol tracta de les novel·les d'aventures del segle XVI, en les quals perduren alguns dels temes o algunes de les característiques dels gèneres anteriors.

En les paraules que hem adduït de la introducció es tracta d'establir regles i de definir tècniques, la qual cosa, en la pràctica, es tradueix en l'establiment d'uns esquemes que es repeteixen en algunes obres i que per aquest fet són considerats com unes constants del gènere. El valor de les obres —segons l'autor— depèn en gran part de la relació causal que es pugui establir entre les premisses en què es basa l'acció i les conseqüències que se'n deriven. Un seguit de citacions, algunes d'elles força extenses, tretes de teoritzadors de la crítica estructuralista, acompanya les anàlisis de l'autor i hi presta suport. Aquestes anàlisis porten connotacions que les completen i fins a un cert punt expliquen els esquemes. «Una novela», diu l'autor en un indret (pàg. 63), «no es en ningún caso la suma de una serie de unidades, sino la integración, mediante una relación solidaria, de los elementos que la constituyen». En els grups de novel·les que Duran estableix, disposa